

RSS kvinnofrid 2018-2020

Slutrapport om de regionala samverkans- och stödstrukturernas
arbete i SKR:s kvinnofridssatsning

Sveriges
Kommuner
och Regioner

Innehåll

Inledning	3
Organisering inom RSS och stöd från SKR	5
Regionala utvecklingsledare, RSS kvinnofrid	5
Strukturen för RSS kvinnofridsarbete.....	6
Samordning och stöd från SKR.....	7
Extern utvärdering	10
Covid-19	10
Resultat – sammanställning av RSS årsrapporter 2018–2020	11
Målområde 1	11
Målområde 2	15
Målområde 3	19
Målområde 4	22
Särskilda Prioriteringar	26
Medskick till SKR.....	27
RSS medskick till regeringen	28
Fortsatt arbete 2021	28

Inledning

Under 2018–2020 genomförde SKR en särskild kvinnofridssatsning inom ramen för en treårig överenskommelse med regeringen. Syftet med överenskommelsen var att stärka jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå i syfte att främja utvecklingen i riktning mot de jämställdhetspolitiska målen.

Som en del av överenskommelsen har de regionala samverkans- och stödstrukturerna, RSS, kunnat förstärkas med en halvtidstjänst inom området kvinnofrid. Visionen och det långsiktiga målet har varit att öka kapaciteten, förmågan och kunskapen hos SKR:s medlemmar i frågor som rör kvinnofrid. Förstärkningen av RSS skulle komplettera och förstärka redan pågående arbete i länen, och ske i samverkan med länsstyrelsernas utvecklingsledare samt med befintliga strateger och samordnare på lokal och regional nivå inom kvinnofridsområdet. SKR har erbjudit nationella nätverksmöten som stöd i arbetet.

Denna rapport bygger på den årsrapportering som 21 RSS:er har skickat in gällande hela kvinnofridssatsningen 2018–2020. Tidigare sammanställning över RSS arbete för 2018 och 2019 har presenterats för Regeringskansliet och SKR:s styrgrupp för överenskommelsen, och har delgetts samordnare samt utvecklingsledare för kvinnofridsområdet inom RSS.

För att förstärka RSS anställdes totalt 25 regionala utvecklingsledare i 21 län, 18 av dem har varit med sedan starten vilket har varit viktigt för kontinuiteten. De regionala utvecklingsledarnas arbete har utgått från fyra målområden, som sedan har anpassats till det egna länets behov och prioriteringar. Målområdena har varit:

- Kunskap och kapacitet inom RSS
- Kunskapsspridning i samverkan
- Stärkt regional och lokal samverkan i länet
- Systematisk uppföljning

Syftet har varit att skapa långsiktig hållbara strukturer för kvinnofridsarbete i kommunerna och i socialtjänsten Förutsättningarna för att uppfylla målen med kunskapsspridning samt stärkt regional och lokal samverkan har varit ett väl fungerande samarbetet med Länsstyrelsen. De har ett särskilt ansvar för att den nationella strategin att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, får ett genomslag i länen. Att de två regionala strukturerna – RSS och Länsstyrelsen – samverkar är en framgångsfaktor för att uppfylla den nationella strategin. RSS finns i ett kommunalt sammanhang med ett ledningssystem med beslutande chefer och tillhörande chefsnätverk där frågan om våld lyfts i relevanta sammanhang. De utarbetade strukturerna inom RSS har varit betydelsefulla för att få mandat och prioritera utveckling.

På nationell nivå har samverkan stärkts mellan länsstyrelserna och SKR, bland annat genom återkommande träffar mellan samordnaren för länsstyrelsernas utvecklingsledare och SKR:s samordnare för de regionala utvecklingsledarna. Gemensamma workshops har planerats av samordnarna och genomförts med regionala utvecklingsledarna inom RSS och länsstyrelsens utvecklingsledare.

Att öka kunskap och kapacitet inom RSS har varit speciellt viktigt för att uppmärksamma kvinnofrid inom RSS övriga sakområden, som till exempel funktionshinderområdet och barn och unga. RSS har även haft som mål att utveckla arbetet med systematisk uppföljning av kvinnofridsarbetets kvalitet och resultat. Under 2019–2020 genomförde SKR ett projekt på området, SU-Kvinnofrid. Syftet var att stödja medlemmar att börja arbeta med individbaserad systematisk uppföljning på kvinnofridsområdet samt att förbättra kunskaps- och verksamhetsutvecklingen i den egna verksamheten. Totalt deltog 38 kommuner i 15 län. De regionala utvecklingsledarna har haft en viktig samordnande roll i arbetet som länk mellan SKR och den lokala nivån. En slutrapport om SU-kvinnofrid finns tillgänglig från första april 2021.

RSS arbete inom kvinnofridsatsningen har utvärderats av en extern utvärderare. Den visar att arbetet har bidragit till att stärka samverkan regionalt och lokalt samt att insatserna även bidragit till ökad och fördjupad samverkan mellan RSS och länsstyrelserna samt mellan kommunerna i länen.

Utvärderingen visar även att SKR har fungerat som en brygga mellan den nationella och den regionala nivån och är vad gäller hållbarhet en viktig part i det fortsatta arbetet genom närheten till medlemmarna och genom kontakterna på nationell nivå.

En viktig lärdom från RSS arbete inom kvinnofridssatsningen har varit att det behövs en stor ödmjukhet inför de utmanande uppdrag som socialtjänsten har. Bland annat skriver RSS Jämtland:

”Det är viktigt att så långt som möjligt underlätta införandet av nya metoder och ny kunskap i kommunerna. Men att arbeta med utveckling tillsammans, är både roligare och effektivare än att var och en ska uppfinna hjulet själv.”

Organisering inom RSS och stöd från SKR

Regionala utvecklingsledare, RSS kvinnofrid

Under 2018–2020 har de regionala samverkans- och stödstrukturerna (RSS) kunnat anställa regionala utvecklingsledare för kvinnofrid i varje län. Anställningarna har varit på halvtid, och totalt anställdes 25 utvecklingsledare. Några län har haft två utvecklingsledare som delat på uppdraget, bland annat Sörmland och Dalarna, som beskriver det som en fördel att utvecklingsledarnas olika kompetenser och erfarenheter kunnat komplettera varandra.

Av de 25 regionala utvecklingsledarna har 18 varit med sedan start, vilket varit viktigt för kontinuiteten. Uppdraget har inte varit alldeles enkelt. Området kvinnofrid har inte varit representerat i de regionala samverkans- och stödstrukturerna sedan tidigare. Några utvecklingsledare hade erfarenhet av att arbeta strategiskt på regional nivå, andra hade erfarenhet från lokalt kvinnofridsarbete och stor kunskap om kvinnofrid, och några hade erfarenhet av både regionalt arbete och från kvinnofridsområdet. RSS arbete inom kvinnofrid innefattade fyra målområden som behövdes omsättas till verksamhet i det egna länet.

Många RSS är placerade inom kommunförbund, regionförbund eller forsknings- och utvecklingsverksamheter (FOU). Hur RSS har valt att organisera det nya arbetet har varierat. RSS Västernorrland valde att samfinansiera den regionala utvecklingsledaren, dels med medel från SKR:s kvinnofridssatsning, dels med medel från Länsstyrelsen. På så sätt fick Västernorrland en heltidstjänst med en huvudman, Kommunförbundet

Västernorrland, vilket har möjliggjort ett helhetsperspektiv, motverkat parallella spår och sparat kommunernas resurser. Detta har givit en mer hållbar och långsiktig struktur och skapat bättre möjligheter för kommunernas delaktighet.

Många av utvecklingsledarna har haft sin anställning vid regionförbund eller kommunförbund. Gävleborgs län har dock valt att placera den regionala utvecklingsledaren inom länsstyrelsen. Det har varit både en framgång och en utmaning. Då uppdraget kopplats samman med Länsstyrelsens uppdrag skapades en distans till kommunernas arbete. Samtidigt fick den regionala utvecklingsledaren tillgång till nätverk som Länsstyrelsen tidigare inte har tagit del av regelbundet, vilket har medfört mer mandat att driva projektets prioriteringar.

RSS Kalmar valde i början av satsningen att lägga uppdraget på Länsstyrelsen, men sedan början av 2020 har länet en kommunrepresentant som regional utvecklingsledare. I Jämtland har den regionala utvecklingsledaren arbetat halvtid på den länsgemensamma verksamheten Centrum mot våld och halvtid inom kvinnofridssatsningen. Det har medfört en nära förankring till det operativa arbetet med målgruppen och på så sätt underlättat implementering av utvecklingsarbetet.

Strukturen för RSS kvinnofridsarbete

Det har varit en framgångsfaktor att de regionala utvecklingsledarna har verkat i en tydlig struktur. Ett exempel på det är RSS Västernorrland som placerat utvecklingsfrågor inom kvinnofridsområdet i den regionala samverkans- och stödstrukturen och på så sätt skapade ett naturligt sammanhang för kunskapsbaserad utveckling inom området. I Västernorrland finns en styrgrupp för RSS och Länsstyrelsens gemensamma satsningar, som följt, planerat och prioriterat det fortsatta arbetet. De har även hållit gemensamma träffar med representanter från Region Västernorrland för att klargöra behov inom hälso- och sjukvården samt planera gemensamma insatser. De har sedan tidigare bra strukturer och när det finns andra utvecklingsprojekt kan de med framgång läggas in i samma struktur.

FOU Valfärd Västerbotten, där RSS ingår, beskriver att de har ett bra samarbete med chefsnätverken i länet. De har en stående inbjudan till länets två chefsnätverk för individ- och familjeomsorgen (IFO) – ett för inlandskommunerna och ett för Umeås kranskommuner – vilket har varit betydelsefulla forum för informationsspridning, förankring och idéutbyte mellan kommunerna. Även RSS Jämtland betonar vikten av bra samarbete med

chefsledet. Länets IFO-chefer har varit positivt inställda till ett antal av RSS utvecklingsprojekt till stöd för kommunerna, och utan deras mandat hade dessa inte kunnat genomföras.

Förstärkningen av RSS ska komplettera och förstärka redan pågående arbete i länen, i befintliga strukturer och nätverk. Några RSS har dock sett behov av att skapa nya samverkansytter. RSS Halland har skapat ett nätverk för personer som arbetar med behandling av förövare. Gävleborg har startat ett strategiskt nätverk där representanter från Länsstyrelsen, Region Gävleborg, RSS utvecklingsledare och utvecklingsledare Länsstyrelsen samlas regelbundet. Syftet är att utbyta erfarenheter, dela information om vad som är på gång och effektivisera arbetet genom gemensamma prioriteringar. Även RSS Kalmar har i samverkan med Länsstyrelsen skapat ett "Nätverk mot våld" med fokus på att skapa strukturer som leder till långsiktiga och bestående effekter.

Samordning och stöd från SKR

SKR har bidragit med en samordnare för RSS kvinnofrid. Samordnaren har även varit projektledare för SKR:s projekt för systematisk uppföljning SU-kvinnofrid. SKR har varit ansvarig för ett nationellt nätverk; RSS kvinnofrid som samlat de regionala utvecklingsledarna. RSS har även erbjudit ett digitalt arbetsrum för de regionala utvecklingsledarna samt andra intresserade. Det digitala arbetsrummet har varit ett forum för information och erfarenhetsutbyte mellan länen.

Nätverk

Syftet med nätverket har varit att stödja de regionala utvecklingsledarna i deras uppdrag, kunskapsförmedling, omvärldsbevakning samt erfarenhetsutbyte. SKR har erbjudit fyra nätverkstillfällen per år, en till två dagar per tillfälle. Deltagandet har varit högt, 20 av 25 regionala utvecklingsledare har varit närvarande vid varje nätverkstillfälle.

Processutbildning och lär-trios

Innehållet för nätverksträffarna har varierat under den tre-åriga satsningen. Initialt anordnade SKR en processledarutbildning "Leda förändring" med syfte att stärka rollen som regionala utvecklingsledare inom RSS. Utbildningen innehöll teman som roller och sammanhang, jag själv som utvecklingsledare, min position som processledare samt presentation av modeller och metoder till hjälp för att skapa ramverk, strukturer och leda olika utvecklingsprocesser. Reaktionerna på utbildningen har varierat. Några utvecklingsledare tyckte utbildningen var överflödig. Andra såg den som en viktig grund för uppdraget.

De som var positiva ansåg också att utbildningen gav en möjlighet att bygga relationer som har underlättade lärande och utbyte av erfarenheter vidare under satsningen. En trolig anledning till de olika reaktioner på utbildningen är att utvecklingsledarna hade med sig olika erfarenheter in i uppdraget och därmed olika behov. Olikheterna har slipats av mer och mer under satsningens gång. Det har varit viktigt för samordnaren att skapa ett sådant klimat i nätverket att deltagarna kan känna tillit till varandra, och dela både framgång och motgångar som en del i att lära av varandra.

Vid processledarutbildningen introducerades ”Lär-trios” där grupper om tre utvecklingsledare träffades digitalt mellan nätverksträffarna. För några slog detta väl ut och de har hållit regelbunden kontakt under hela projektiden.

Teman och samverkan vid nätverksträffar

Nätverksträffarna har haft ungefär samma struktur under hela projektiden; erfarenhetsutbyte, ny forskning/kunskap, information från SKR, myndigheter och ideella organisationer. Nätverket har tagit upp områden som systematisk uppföljning, barn som upplever/utsätts för våld, våld och missbruk/beroende, skyddat boende och behandling för våldsutövare. Men också praktiska frågor som ”Hur kan man arbeta strukturellt med kvinnofrid i en kommun?”, Hur leder man utan att vara chef? Vilka utmaningar har socialnämnden när det gäller arbete mot våld i nära relationer? Samverkan har även skett med andra RSS nätverk som barn och unga och missbruk/beroende samt med andra delar av kvinnofridssatsningen som arbetat med förebyggande arbete i förskola, skola och kvinnofrid inom Hälso- och sjukvården.

Erfarenhetsutbytet centralt

En viktig del av nätverket har varit erfarenhetsutbytet. Femton regionala utvecklingsledare har presenterat sina uppdrag med syfte att lära av varandra samt få respons och stöd i det fortsatta arbetet. Vid varje nätverksträff har det också skapats möjligheter till gruppdiskussioner kring aktuella teman.

Löpande kontakt med myndigheter

Kontakten med myndigheter har haft till syfte att informera, samverka och dela erfarenheter. Myndigheter som besökt nätverksträffarna har varit bland annat Jämställdhetsmyndigheten, Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld, Länsstyrelsen Östergötland, Socialstyrelsen och Myndigheten för vård och omsorgsanalys. Socialstyrelsen har haft en stående punkt vid varje nätverkstillfälle för att informera, samråda och föra dialog om aktuella regeringsuppdrag.

Synpunkter från de regionala utvecklingsledarna

Nätverk och digitalt arbetsrum har varit uppskattat av de regionala utvecklingsledarna. Det har bidragit till ett gemensamt sammanhang och erfarenhetsutbyte samt varit viktigt för kunskapsutveckling och omvärldsbevakning. Här är några röster:

”Ett konkret stöd för det regionala arbete har varit att SKR har lyft och spridit goda exempel från länen och från SU-Kvinnofrid”

RSS Norrbotten

”Nätverket har spridit goda exempel och hopp om att saker går att förändra. Det att det varit ovärderligt att få ta del av den nationella utvecklingen i hanterbart format ”Information som annars skulle gå förlorad i havet av stöd och kunskap som finns på alla dessa hemsidor, forum och diverse interaktiva kanaler”

RSS Gotland

”Nätverket har utvecklats till att bli ett högst relevant och viktig plattform för utvecklingsarbete framåt. Formen har även fungerat digitalt.”

RSS Skåne

”Att chefer/samordnare har bjudits in till vissa nätverksträffar har varit uppskattat.”

RSS Sörmland

”Önskar att SKR kommer att fortsätta hålla i nätverket. Behovet är fortfarande stort då det kommer nya lagändringar på kvinnofridsområdet som behöver implementeras.”

RSS Halland

Extern utvärdering

En extern utvärdering har anlåtats för överenskommelsen att stärka jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå för perioden 2018–2020 och där RSS kvinnofrid ingått. Syftet med utvärderingen har varit att undersöka och analysera såväl måluppfyllelse som förutsättningar för hållbarhet.

Covid-19

Coronapandemin har påverkat arbetet med RSS kvinnofrid och mycket av det planerade insatserna stannade av under våren 2020. Möten med nätverk och beslutsfattare begränsades och många utbildningar behövde ställas in eller ställas om till digitalt format. Det har setts som en utmaning, men har också bidragit till att det varit lättare att nå ut till alla länets delar. En utmaning har varit att driva frågor i samverkansstrukturen när det inte varit möjligt med fysiska möten samt att frågor om Covid-19 och dess konsekvenser gjorde att andra frågor fått stå tillbaka bland annat kvinnofridsfrågan.

Under coronapandemin har exempelvis RSS Västmanland haft regelbundna avstämningar för att få en bild av hur pandemin har påverkat kommunernas arbete och arbetsbelastning. Dessa har uppskattats av de deltagande kommunerna som har haft möjlighet att lyfta frågor och utbyta erfarenheter. RSS Östergötland har, i samverkan med övriga regionala aktörer i länet, gjort ett post-utskick till alla hushåll i Östergötland om var våldsutsatta kan vända sig för att få stöd och hjälp.

Under pandemin gick SKR över till lite kortare digitala nätverksträffar för utvecklingsledarna. Många av dem har saknat att träffas fysiskt i nätverket, men de digitala träffarna har fungerat bra, mycket beroende på att deltagarna redan kände varandra.

Resultat – sammanställning av RSS årsrapporter 2018–2020

Varje RSS skickade in en treårig genomförandeplan till SKR vid kvinnofridssatsningens början 2018. De har årligen lämnat in rapport om hur arbetet fortskridit enligt de fastställda målområdena efter en mall som SKR skickat ut. Dessa har sedan sammanställts årligen till en gemensam årsrapport.

Denna sammanställning bygger på årsrapportering från RSS för hela kvinnofridssatsningen 2018–2020. Redovisningen sker utifrån målområden med beskrivning av de viktigaste aktiviteterna och resultaten utifrån förstärkningen med regionala utvecklingsledare för kvinnofrid på 50 procent, samt vad som varit framgångsfaktorer, utmaningar och lärdomar.

Målområde 1

RSS ska utveckla kunskap och kapacitet inom RSS på kvinnofridsområdet

De viktigaste resultaten:

- Kvinnofridsområdet har fått ett större fokus inom RSS.
- Kvinnofrid har uppmärksamats inom RSS övriga sakområden och inom kommun- och regionförbundets enheter som arbetar med forskning och utveckling (FoU).
- Genom att kvinnofrid finns inom RSS så har det också inneburit en starkare koppling till ledning och styrning inom kommunerna.

Kartläggningar har lett till kunskap, samsyn och prioriteringar

Flertalet RSS lyfter att de kartläggningar, dialogmöten och behovsinventeringar som genomförts i länen varit framgångsfaktorer för arbetet med kvinnofrid. De har genererat värdefulla kontakter i länets kommuner, satt fokus på kvinnofridsfrågan och lett till ökad medvetenhet och kunskap i kommunerna. De har även skapat engagemang bland medarbetare och en grund för förändring/utveckling. I Östergötland resulterade det i att HR-personal började arbeta mer aktivt med våld utifrån ett arbetsgivarperspektiv. I Dalarna bidrog kartläggning till att kvinnofrid lyftes både lokalt och regionalt, att samsynen gällande nuläge och behov stärktes, att interna processer och diskussioner kom igång på flera håll. Kartläggningen underlättades av att arbetet förankrats i rätt forum innan, men enligt RSS Dalarna hade det behövs mer tid för själva genomförandet.

Kartläggningar och dialogmöten har genomförts som en första åtgärd att få ökad kunskap om kvinnofridsområdet i det egna länet. Kartläggningarna har ofta gjorts i samverkan med länsstyrelserna. Resultaten har presenterats för chefer, politiker och nätverk. Kartläggningarna har sedan legat till grund för det treåriga arbetet med kvinnofrid inom RSS.

I Västra Götaland visade kartläggningen att stödet för våldsutsatta, barn och våldsutövare varierar beroende på var i länet man bor. Utifrån kartläggningen hölls en workshop där följande utvecklingsområden prioriterades: systematisk uppföljning, metodutveckling och barnperspektiv.

RSS Gotland kartlade socialförvaltningens arbete med våld i nära relationer, vilket har lett till förtydligande av utvecklingsområden och vinsterna med att skapa en förvaltningsgemensam enhet för våld i nära relationer. I Västernorrland visade kartläggningen att kommunerna önskade ett gemensamt resurscentrum, stöd med kompetensutvecklingsstrategier, samverkan med FOU-enhet och samverkan kring en särskild kompetenssatsning inom hedersrelaterat våld och förtryck. I Halland framkom två gemensamma utvecklingsområden i länet; revidering av handböcker om våld i nära relationer och anmälan om oro för barn. I Kronobergs län var systematisk uppföljning ett stort utvecklingsområde. I Stockholm genomförde RSS i samverkan med Länsstyrelsen en enkät riktad till kommunernas samordnare för att undersöka vika utbildningar som genomförts lokalt och vilka behov som fanns av regionalt stöd.

Kvinnofrid ett nytt område inom RSS

Då kvinnofrid var ett nytt område för RSS har det varit ett viktigt uppdrag för de regionala utvecklingsledarna att öka kunskapen och uppmärksamma kvinnofrid inom RSS övriga sakområden. Det har resulterat i ett samarbete med FOU, deltagande i RSS olika nätverk och samverkansstrukturer samt samarbete med utvecklingsledare för andra sakområden i RSS. Detta har i sin tur bidragit till att det blivit ett större fokus på kvinnofridsområdet i länen.

Några exempel:

I Västernorrland har den regionala utvecklingsledarens samarbete med övriga RSS-resurser i länet lett till samverkan med Umeå universitet, Mitthögskolan och FOU. Flera projekt har påbörjats för att driva forskning och öka kunskap inom området.

RSS Sörmland ser vikten av att de regionala utvecklingsledarna varit placerade i Sörmlands RSS struktur. Det har gjort det möjligt att lyfta in kvinnofrid i hela RSS och involvera kollegor att uppmärksamma våld i nära relationer i deras specifika sakområden. Närheten till andra RSS-kollegor har gjort det lättare att sprida kunskap om kvinnofrid och planera för samarbete. Ett resultat av detta har varit en temadag om våld i nära relationer inom FOU Sörmland, samt fördjupning tillsammans med sakområdet funktionsnedsättning. En liknade fördjupning var planerad för missbruksområdet men kunde av olika anledningar inte genomföras.

RSS Västerbotten har liknande erfarenheter. Genom att utveckla ett nära samarbete med utvecklingsledare inom exempelvis barn och unga, missbruk/beroende har frågor som rör kvinnofrid i högre grad uppmärksammats inom dessa sakområden.

I Kronobergs län har RSS anordnat gemensamma kompetensutvecklingsinsatser, skapat gemensamma rutiner inom kvinnofridsområdet samt arbetat för att få bättre boendelösningar. Förstärkningen har också inneburit en starkare koppling till ledning och styrning inom våldsområdet, dels genom kvinnofridssatsningen men också genom satsning på Resurscentrum för barn och vuxna som är utsatta, eller riskerar att utsättas för våld av närstående, i synnerhet hedersrelaterat våld och förtryck. Kronoberg är en av fyra piloter i landet. Resultatet är att det blivit ett större fokus på kvinnofridsområdet i länet.

I Västmanland har den regionala utvecklingsledaren fört samtal och diskussioner i ett flertal olika RSS-sammanhang som vid socialchefs nätverket, IFO-chefs nätverket, regionalt chefsnätverk för stöd till personer med funktionsnedsättning och lokala samverkansgrupper. I Stockholms län är RSS-strukturen under uppbyggnad, vilket har påverkat utvecklingsarbetet. Arbetet har inriktats på att föra in kvinnofridsområdet i RSS strukturer företrädesvis inom områdena utbildning/kompetensutveckling och systematisk uppföljning.

Utmaningar ur ett treårigt perspektiv

Samtidigt som kunskap och kapacitet stärkts inom RSS, lyfts några utmaningar:

- **Förankringsprocessen:** RSS Norrbotten ser att det varit svårt att få andra aktörer att förstå vikten av förankringsarbete i kommunerna och förmedla hur beslutsstrukturer i länet ser ut för kommunernas arbete. Även RSS Dalarna tar upp förankringsprocesser som en utmaning, de tar tid och det finns en oro över att inte hinna förankra arbetet tillräckligt så att det ska leva vidare över tid. I Örebro ser man att satsningen inte var tillräckligt förankrad från början inom RSS.
- **Långsiktighet:** RSS Västmanland menar att denna typ av satsning är viktig och lett till mycket bra, men att det skulle vara önskvärt om satsningen hade pågått under en längre tid. RSS Gotland menar att det finns en utmaning i att få till långsiktiga strukturer under kort tid vad gäller kvinnofridsområdet. För RSS Västernorrland har det varit viktigt att skapa långsiktiga och hållbara förändringar och då har tre år varit ett för kort perspektiv. Att få en effekt av satsningen med märkbara resultat i kommunerna kräver fem till sex års förändringsarbete.
- **Perspektivträngsel:** RSS Sörmland tar upp perspektivträngsel, att få våld i nära relationer som punkt på agendan i hela samverkansstrukturen. Många frågor är viktiga och konkurrerar med varandra på en fulltecknad agenda.
- **Interna utmaningar:** Skånes Kommuner har under hela projektiden befunnit sig i en omfattande omorganisering vilket varit har gjort det svårt att få gehör för frågan internt.

Målområde 2

RSS ska i samverkan med aktörer i länet stödja utvecklingen och spridningen av kunskap i kommun och region.

De viktigaste resultaten

- RSS har varit delaktiga i att skapa strukturer för kunskapsspridning på regional nivå.
- Vinsten av att samordna utbildningsinsatser har blivit tydlig: På så sätt kan resurser användas mer effektivt och belastningen på kommunerna minskar.
- Kunskap om kvinnofridsområdet har spridits till chefer och politiker på lokal och regional nivå.
- Några exempel på konkret arbete med kunskapsutveckling är en fokusmånad där socialtjänsten frågar om våld, olika digitala lösningar för att sprida kunskap, samt delaktighet i uppbyggnaden av ett resurscentrum.

Kunskapsspridning genom samordning och planering

RSS i Halland, Jämtland och Västernorrland har RSS skapat strukturer för kompetensutveckling genom årsplaneringar, kompetenshjul, års hjul. De har ofta skapats gemensamt med länsstyrelserna för att möjliggöra för en så god planering och valmöjlighet för kommunerna som möjligt, samt för att använda länets resurser på ett effektivt sätt. Goda exempel på samplanering av kunskapsspridning från Jämtland, Jönköping och Västernorrlands län har presenterats vid gemensamma nätverksträffar mellan RSS och Länsstyrelsen.

Samordning av utbildningssatsningar ses som en framgångsfaktor. RSS Västra Götaland, som är en stor region med många resurser inom kvinnofridsområdet, menar att samordning gör att resurserna kan användas på ett mer effektivt sätt. RSS Jönköping ser också att samarbetet mellan regional Kommunal utveckling, Länsstyrelsen och Regionens folkhälsoplanerare har varit väl etablerad och positiv. Samverkan har genererat flera kontakter inom våldsområdet som lett till samordning och bredare samverkan i hela länet.

Flera RSS menar att ett flertal utbildningssatsningar har genomförts i samverkan efter förankring med chefsnätverk för våld i nära relationer och socialchefer. Samverkan har varit viktig för att inte belasta kommunerna med information och likartade utbildningserbjudanden.

Den vanligaste aktiviteten under detta målområde har varit att sprida kunskap, forskning, nyheter och goda exempel. Många RSS har också genomfört utbildningssatsningar, i samverkan med andra aktörer, främst länsstyrelserna. RSS Halland och Östergötland har spridit information via nyhetsbrev. RSS Gotland har tagit fram en film om våld i nära relationer för att öka förståelsen för socialtjänstens roll och ansvar vid våldsutsatthet på Gotland. RSS Östergötland har bjudit in kommunerna att samlat följa SKR:s utbildningar på kvinnofridsområdet som ett led att sprida kunskap, goda exempel och evidensbaserade arbetsätt.

Kunskap hos chefer och politiker

Flertalet RSS ser att kunskapsspridning till chefer och politiker har varit en viktig del av uppdraget. RSS Norrbotten lyfte kvinnofrid vid en konferens om socialpolitik för chefer och politiker. Konferensen genomförs årligen i samverkan med Västerbotten. Västra Götaland har genomfört ett digitalt Chefsforum kvinnofrid i samverkan med Länsstyrelsen, Väst Kom och *Västra Götalandsregionens* kompetenscentrum om våld i nära relationer(VKV). Det kommer fortsättningsvis att vara en årligt återkommande aktivitet. RSS Västerbotten har genomfört en konferensdag om det kommunala uppdraget riktat till chefer och utvecklingsledare/strateger.

Fokusmånad för att fråga om våldsutsatthet

Den regionala utvecklingsledaren i Jämtland initierade en fokusmånad om våld i nära relationer som genomfördes av flertalet kommuner i länet under 2019 och 2020. Det innebar att alla vuxna som besökte en socialsekreterare under mars månad skulle få frågor om våld enligt Socialstyrelsens manual Freda-kort frågor. Alla formulär samlades sedan in och sammanställdes av den regionala utvecklingsledaren. Syftet var att förbättra upptäckten av våldsutsatta, så att de som behöver stöd får det. Fokusmånaden föregicks av en genomgång av rutiner, och där det fanns behov förstärktes kompetensen att fråga och vård och utreda våldsutsatthet. Efter fokusmånaden delgavs kommunernas handläggare och chefer resultaten för antalet våldsutsatta i deras kommun samt totalt. Länets IFO-chefer ansåg att både kunskapen och vanan av att fråga om våld hade ökat. Arbetet har lett till att våld upptäcks i större utsträckning än tidigare. De enheter som saknat checklistor för hur socialtjänsten ska agera då våld upptäcks, har nu upprättat sådana. Flera kommuner har också infört som rutin att alltid fråga vid vissa ärenden eller vid nybesök. Fokusmånaden har även synliggjort svårigheter och utmaningar som kommunerna nu arbetar vidare med. Arbetet med fokusmånaden lyfts som ett lärande exempel på SKR:s webbplats.

Digitala lösningar

Flera RSS har utvecklat olika digitala lösningar för informations spridning. RSS Västernorrland har varit delaktiga i skapande av en ny webbplats ”Västernorrland mot våld” som efterfrågades av kommunerna. RSS Uppsala har utvecklat en webbplats samt en databas/digital plattform för att underlätta informations spridning mellan de kommunala samordnarna. RSS Gotland har påbörjat ett arbete med en digital informationsbas via regionens intranät för kvinnofridsfrågor inom socialförvaltningen.

RSS Gävleborg har skapat en regional plattform för samlad kunskap och information till våldsutsatta samt till yrkesverksamma och samverkansplattform för våldsarbetet www.valdsfrivardag.se. Länsstyrelsen har stått för kostnad och den regionala utvecklingsledaren har lett projektet.

Resurscentrum

Länsstyrelsen Östergötland fick 2018 uppdrag att stödja fyra pilot län (Norrbotten, Kronoberg, Västra Götaland och Gävleborg) att bygga upp Resurscentra för barn och vuxna som är utsatta, eller riskerar att utsättas för våld av närstående, i synnerhet hedersrelaterat våld och förtryck. RSS Norrbotten deltar i arbetsgruppen och styrgruppen för Resurscentra Norrbotten. Den regionala utvecklingsledaren kvinnofrid haft en aktiv roll i uppbyggnaden av Resurscentrum i Kronoberg. Arbetet har ytterligare stärkt strukturerna för god samverkan.

Övriga aktiviteter

RSS Stockholm har förstärkt arbetet med Operation kvinnofrid, länets samverkansform mellan polis, region, frivård, kriminalvård, Stockholms stad och Storsthlm som samordnas av länsstyrelsen.

Utmaningar ur ett tre årigt perspektiv

En stor utmaning för socialtjänsten i varje kommun är att ”hinna med” att tillgodogöra sig all kunskap som sprids från nationell och regional nivå. Här är några exempel på utmaningar som lyfts av de regionala utvecklingsledarna:

- **Många små kommuner:** Västerbotten består av många små kommuner som ofta är pressade att hinna med ”allt”. Samverkansfrågor och verksamhetsutveckling är sådant som prioriteras bort i pressade lägen. Samtidigt är en viktig lärdom att samverkan och samordning av kunskapsspridning inte behöver vara så svårt om man hittar fasta kommunikationsvägar mellan de olika aktörerna.
- **Långsiktighet:** Enligt RSS Västernorrland har det varit svårt att jobba långsiktigt då satsningen varit relativt kort. Kommunerna har olika förutsättningar att arbeta systematiskt med kvinnofrid och vissa kommuner behöver mer stöd under längre tid. RSS Jönköping anser att en utmaning varit att hålla frågan om våld central och prioriterad över tid, att nå långsiktighet.
- **Nå ut med information:** Det har varit en utmaning att nå ut med kunskap och information menar RSS Halland. De beskriver att det varit svårt att förhindra att information stannar på någon nivå och inte förs vidare. RSS Jämtland menar att det är viktigt hur de regionala utvecklingsledarna för tillbaka nationella kunskap till den regionala och lokala nivån. Det är också viktigt att diskutera hur kunskapen påverkar kommunerna och hur de regionala utvecklingsledarna kan stödja kommunerna att omsätta ny kunskap i praktiken.
- **Begränsa information:** För RSS Skåne har det varit en utmaning att begränsa sig. Kvinnofridsområdet är så stort och det kommer många erbjudanden för kommunerna både regionalt och nationellt. Det är inte heller självklart att dessa kampanjer och erbjudanden går hand i hand. RSS Skåne har på olika sätt försökt hantera detta bl.a. genom att ha tre tydliga fokusfrågor; integrering av våldsfrågan i fler områden, barnperspektiv och samverkan gällande våldsutövare.

Målområde 3

RSS ska samverka med länsstyrelsernas utvecklingsledare samt med befintliga strateger och samordnare på lokal och regional nivå inom kvinnofridsområdet.

Stärkt regional och lokal samverkan och samordning av aktiviteter och insatser har varit ett genomgående tema för RSS kvinnofrid. Det har också lyfts som viktiga framgångsfaktorer inom alla målområden.

De viktigaste resultaten:

- RSS samverkan med länsstyrelserna har börjat hitta sina former vilket har stärkt det regionala arbetet inom kvinnofridsområdet. En viktig faktor har varit att rollerna och uppdragen kompletterar varandra.
- RSS har i möjligaste mån inte skapat nya parallella strukturer och nätverk, utan kompletterat och förstärkt befintligt arbete.
- Kommunernas behov har kommit fram på ett tydligare sätt genom RSS.
- Exempel på utvecklingsarbeten som genomförts är: samverkan för våldsutsatta vuxna, samverkansavtal för våldsutsatta som är i behov av bostad i annan kommun, rutiner för barns skolgång i skyddat boende.

Samverkan med Länsstyrelsen och andra aktörer

Länsstyrelsen har ett särskilt ansvar att stödja länen att uppnå intentionerna i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. När RSS kom till som en ny aktör på kvinnofridsområdet, med närhet till kommuner och närliggande hälso- och sjukvård, stärktes den regionala nivån ytterligare. Under kvinnofridssatsningens tre år har RSS och länsstyrelserna skapat ett väl utvecklat samarbete, med samplanerade aktiviteter och insatser för kunskapsutveckling.

Enligt RSS har en viktig faktor för samverkan varit att RSS och Länsstyrelsens roller och uppdrag kompletterar varandra. RSS verkar i ett kommunalt sammanhang med ett ledningssystem med beslutande chefer och tillhörande chefsnätverk där våldsfrågan kan lyftas i relevanta sammanhang. RSS Västerbotten påtalar vikten av att ha en nära dialog med kommunerna och andra lokala aktörer för att de regionala aktörer ska veta att de gör "rätt" saker och för att skapa förtroende på lokal nivå.

I Dalarna har samverkan stärkts mellan RSS, Länsstyrelsen och Länsnätverket för förvaltningschefer från socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Det finns även ett förslag på en ny organisationsstruktur för fortsatt samverkan efter att kvinnofridssatsningen avslutats.

Nätverk inom kvinnofridsområdet

En av visionerna med förstärkningen av RSS var att de skulle komplettera och förstärka redan pågående arbete i länen. De regionala utvecklingsledarna har deltagit i länsstyrelsernas befintliga kvinnofridsnätverk. I vissa län har nätverken planerats gemensamt av RSS och länsstyrelserna. I Västmanland skapades en överenskommelse mellan Länsstyrelsens utvecklingsledare för våld i nära relation och RSS regionala utvecklingsledare för kvinnofrid om att gemensamt leda nätverket för kommunernas kvinnofridssamordnare och motsvarande funktioner. Det har varit framgångsrikt och gjort att det inte skapats parallella processer. RSS Västmanland menar också att det varit viktigt att kontinuerligt förankra arbetet med styrgrupp och andra chefsforum i länet. Även RSS Uppsala har tillsammans med Länsstyrelsen och Nationellt centrum för Kvinnofrid (NCK) bjudit in kommunala samordnare till ett nätverk med syfte att öka kunskapen och erfarenhetsutbyte.

Flera RSS:er poängterar vikten av väl utarbetade strukturer för samverkan. RSS Dalarna beskriver att det i länet fanns en bra grund att bedriva utvecklingsarbete i en engagerad befintlig struktur. Där har man arbetat med att tydliggöra syftet med Länsstyrelsens länsnätverk där representanternas roller, mandat och förutsättningar kommer att tydliggöras i en uppdragsbeskrivning.

Informationsflödet från nationella nivå är högt, vilket kan vara en utmaning på regional och lokal nivå. När RSS i Stockholm genomförde telefonintervjuer med representanter från länets kommuner, framkom behovet av bearbetad information från den nationella nivån vilket har blivit en stående punkt på nätverkets sammankomster. Även i andra län har RSS haft en stående informationspunkt på dagordningen vid länsstyrelsernas nätverk om våld i nära relationer. I Gävleborg har strategisk samverkan förbättrat informationsflödet i länet och resulterat i bättre samordning. RSS Gävleborg har deltagit i Barn- och unga utskottet med socialchefer från fem av länets kommuner, skolchefer och representant för hälso-och sjukvården. Våld i nära relationer och framförallt

barn som upplever/utsätts för våld har varit en stående punkt på dagordningen. Det har varit viktigt att även skolan har tagit del av information om våld i nära relationer och det stöd finns. Frågan om boendesamverkan har aktualiserats i utskottet, vilket har givit RSS mandat att driva frågan tillsammans med representanter från några av länets kommuner.

Samverkan kring vuxna våldsutsatta

I Jämtland har ett arbete inletts med att ta fram en modell/struktur för samverkan kring vuxna våldsutsatta. Den regionala utvecklingsledaren är sammankallande för arbetsgruppen samt ansvarig för fortlöpande information till beslutande tjänstemän och politiker.

En vecka fri från våld

RSS Blekinge har varit aktiv i det regionala arbetet med ”En vecka fri från våld”, tillsammans med alla länets kommuner, Region Blekinge, Länsstyrelsen och ideella organisationer som kvinnojourerna. Även RSS Kalmar har arbetat med ”En vecka fri från våld” som genomförts länsgemensamt samt även med andra regioner.

Familjeombud och barn

Region Kronoberg har inom hälso- och sjukvården utbildat familjeombud, som ger verksamheterna stöd att uppmärksamma barn som far illa, våld i nära relationer och barn som närstående. Den regionala utvecklingsledaren har medverkat kontinuerligt i nätverk för familjeombuden vilket stärkt samverkan internt inom hälso-och sjukvården och med länets kommuner. RSS Västerbotten har inlett dialog med Barnahus Umeå och Länsstyrelsen Västerbotten för att hitta former för att långsiktigt stärka socialtjänstens arbete med att stödja våldsutsatta barn i länet.

Lokala och regionala strategier

RSS Skåne har arbetat för att tydligare föra in våldsområdet i arbetet med Skånes regionala jämställdhetsstrategi. RSS Gotland har arbetat med implementering av en lokal strategi mot mäns våld mot kvinnor på Gotland. RSS Gotland har även tagit fram en ny samverkansform för strategier på övergripande nivå. Syftet är att samordna strategiska satsningar som utbildningar som berör hela regionen och brottsförebyggande samverkan med polis, skola, bostadsbolag, socialtjänst och sjukvård. RSS Jönköping har varit delaktig i framtagandet av en länsövergripande strategi för arbetet mot våld i nära relationer. Arbetet har gjorts i samverkan mellan Länsstyrelsen, regionen och Kommunal utveckling.

Målområde 4

RSS ska utveckla arbetet med systematisk uppföljning av kvinnofridsarbetets kvalitet och resultat.

- De viktigaste resultaten:
- Kunskapen om individbaserad systematisk uppföljning har höjts och ny kunskap har skapats om den egna verksamheten.
- Forskning har bedrivits med hjälp av medel från kvinnofridssatsningen.
- Kommuner har påbörjat ett arbete med individbaserad systematisk uppföljning. I många kommuner är systematisk uppföljning etablerad. Kommuner har påbörjat samverkan med regionernas FoU enheter vad gäller systematisk uppföljning.

Utvecklingsledarna roll i projekt SU-kvinnofrid

SU-Kvinnofrid har varit ett projekt om individbaserad systematisk uppföljning (SU-kvinnofrid) inom SKR:s kvinnofridssatsning. Syftet har varit att stödja kommunerna att påbörja individbaserad systematisk uppföljning. De regionala utvecklingsledarna har haft en viktig samordnande roll i det arbetet som en länk mellan SKR och den lokala nivån. Totalt deltog 15 län och 38 kommuner i SU-kvinnofrid 2019-2020.

De regionala utvecklingsledarnas roll i SU-Kvinnofrid har varit avhängigt om länet haft mer än en kommun som deltagit i projektet. Västmanland, Stockholm och Östergötland är de län som har haft flest deltagande kommuner. Den regionala utvecklingsledaren i Östergötland har haft en framträdande roll genom att samordna regelbundna avstämningar för lärande och gemensamt erfarenhetsutbyte. RSS Sörmland har spridit den kunskap och erfarenhet som genererats från SU-Kvinnofrid till övriga kommuner i länet. Samverkan har skett med vetenskaplig ledare för FOUi i Sörmland och RSS har tillhandahållit möjligheter till möten för att utbyta erfarenheter och verkat för att systematisk uppföljning av kvinnofridsområdet blivit en del av det ordinarie arbetet med systematiska uppföljning som bedrivs vid FOUi:s verksamhet. RSS Västmanland har fungerat som stöd till kommunerna utifrån deras behov. En länssammanställning har genomförts baserad på data kommunerna skickat in till SKR som sedan presenterades för styrgrupp, socialchefsnätverk samt kvinnofridssamordnare.

De regionala utvecklingsledarna har deltagit vid SU-kvinnofrids webbsändningar och har löpande hållit sig uppdaterade om projektet. De har varit tillgängliga för kommunernas kontaktpersoner för frågor samt för andra kommuner i länen som varit intresserade av SU-kvinnofrid.

RSS Västerbotten vill gärna se att fler kommuner i länet börjar arbeta med systematisk uppföljning på kvinnofridsområdet. Det finns en god beredskap inom FoU Valfärd att stötta intresserade kommuner. FoU Valfärd har tagit initiativ till att bilda ett nätverk för systematisk uppföljning i länet med deltagare från länets kommuner.

RSS Jämtland har tillsammans med forskningsledare vid FoU Jämt inom ramen för kvinnofridssatsningen skapat en gemensam planering för att stödja införandet av systematisk uppföljning i länets kommuner. Ett resultat av detta blev att tre av länets kommuner påbörjat systematisk uppföljning med upplägget från SU-kvinnofrid. Uppföljningen påbörjades i slutet av 2020 och kommer att pågå i ett år. Två resultatinsamlingar kommer att ske regionalt och delges länets kommuner. Kommunerna som ingår i uppföljningen får regionalt stöd regelbundet under året utav utvecklingsledare samt forskningsledare. Den regionala utvecklingsledaren har även deltagit i arbetet med Öppna Jämförelsen våld i närrelationer och prioritering av aktiviteter som kan göras tillsammans i länet.

Projektet har skapat förutsättningar för hållbarhet

Flera av de RSS som haft deltagande kommuner i SU-kvinnofrid uppger att kommunerna kommer fortsätta arbeta med individbaserad systematisk uppföljning. RSS Östergötland beskriver att i tre av de fyra deltagande kommunerna är arbetet med systematisk uppföljning så förankrat att de kommer att fortsätta oavsett fortsatt stöd. Däremot behövs någon form av regional eller nationell samordning för att få ytterligare kommuner att komma igång med uppföljning. Även RSS Halland menar att de deltagande kommunerna kommer att fortsätta att använda de formulär och manualer som utvecklats inom SU-kvinnofrid, men anser att det finns ett fortsatt behov av stöd. I Sörmland går systematisk uppföljning in i FOUiS ordinarie arbete. Även deltagande kommuner från Kronobergs län, Stockholms län och Västra Götaland kommer att fortsätta med den individbaserade systematiska uppföljningen.

Viktigt med stöd från nationell nivå

Flera RSS lyfter vikten av att kommunerna och länen får stöd från nationell nivå för att kunna vidmakthålla arbetet med systematisk uppföljning.

Här är några röster:

- RSS Västernorrland menar att det är av största vikt att stödet från SKR kvarstår för att kunna genomföra det utvecklingsarbete som påbörjats. Kommunerna har förutsättningar att komma igång med systematisk uppföljning, men det är svårt att hålla i detta över längre tid. SKR en viktig aktör som kan ge övergripande analysstöd och inspirera övriga län att påbörja och etablera en systematisk uppföljning och förbättringsarbete.
- RSS Norrbotten uppger att systematisk uppföljning är en prioriterad fråga som omfattar flera områden. För att kommunerna ska använda SU-Kvinnofrid fortsättningsvis behövs kunskap om hur verktyget används vilket SKR tillsammans med övriga nationella aktörer kan stödja. De menar vidare att projektets dialogseminarium har varit viktiga för en djupare förståelse och kunskap om verktyget och hur det kan användas i verksamhetsutveckling såväl som uppföljning av resultat till styrning.
- RSS Västmanland beskriver att det finns behov och önskemål om fortsatt stöd. För dem har länssammanställningar varit uppskattande då många av de deltagande kommuner i länet är relativt små befolkningsmässigt.
- RSS Västra Götaland önskar att fortsatt stöd ges både till pilotkommunerna och till nya kommuner som önskar använda sig av metoden. För en hållbar struktur behövs ett nationellt nätverk för systematisk uppföljning med erfarenhetsutbyte och webinarier.

Kunskapsutveckling SU-kvinnofrid

RSS Stockholm har genomfört en temaförmiddag om systematisk uppföljning för samordnare, utvecklingsledare och chefer i länets kommuner och stadsdelar. Syftet var att inspirera kommuner att komma igång, att lära av varandra samt att undersöka behovet av regionalt stöd. Även RSS Uppsala har genomfört en utbildningsdag kring systematisk uppföljning generellt i samverkan med SKR. Målgrupp var chefer, strateger från länets socialtjänster. RSS Uppsala har även spridit information via nätverk om systematisk uppföljning. De menar att genom kvinnofridssatsningen och förstärkning av RSS har arbetet med systematisk uppföljning kommit igång i länet. Det har varit ett prioriterat mål under hela projektiden. Flera RSS har planerat för spridningskonferenser för att presentera resultat och erfarenheter under 2021.

Andra projekt kring systematisk uppföljning

RSS Värmland valde att fokusera på systematisk uppföljning vad gäller deras medverkan i kvinnofridssatsningen. Arbetet har resulterat i forsknings- och utvecklingsstudien SAVE (Support and protection Against Violence, on Equal terms for all children) vilket lett till ett länsomfattande utvecklingsarbete som kommer fortsätta att pågå även under 2021. De flesta av Värmlands kommuner har deltagit i SAVE.

[Systematisk uppföljning och forskning FOU Välfärd Värmland](#)

RSS Västernorrland bedriver ett omfattande utvecklingsarbetet inom systematisk uppföljning med hjälpa modellen LOKE. Personalen som arbetar med systematisk uppföljning har uppdraget att stödja den utvecklingen även inom området kvinnofrid. Ett annat exempel är Jönköpings län som har ett samarbete med Socialstyrelsen vad gäller SUV (Systematisk Uppföljning Våldutsatthet).

De viktigaste framgångsfaktorerna

Här är några exempel som RSS lyfter som viktiga framgångsfaktorer i arbetet med systematiskt uppföljning:

- **Rekrytering av kommuner till SU-kvinnofrid:** I Stockholms län deltog sju kommuner i SU-Kvinnofrid. En viktig framgångsfaktor var att rekrytering till SU-kvinnofrid skedde i samband med att den regionala utvecklingsledaren genomförde telefonintervjuer med kommunala strateger i länet. Frågan om systematisk uppföljning har fått liv och fler kommuner är på gång att starta upp uppföljning. Det har också spillt över på andra verksamheter, då minder kommuner upptäckt att de kan samverka kring formulär och teknik mellan enheterna.
- **Kunnig personal:** I Sörmland finns kommunala representanter som är kunniga, drivna i och har erfarenhet av systematisk uppföljning på individnivå. RSS Sörmland har tidigare genomfört utbildningar i länet så flera enheter inom individ- och familjeomsorgen har intresse för och kapacitet att arbeta med uppföljning.
- **Samverkan med FoU:** RSS Jämtland menar att en framgångsfaktor har varit samverkan med FoU Jämt och att utvecklingsarbetet har skett via en regional utvecklingsgrupp med representanter från varje kommun. Att den regionala utvecklingsledaren samt forskningsledaren på FOU arbetar tillsammans med regionalt stöd ökar kvaliteten och minskar sårbarheten i kommunerna.

Särskilda Prioriteringar

RSS har under de tre åren som satsningen pågått haft möjlighet att göra särskilda prioriteringar utifrån regionala behov. Det har handlat om att se över samverkansstrukturer inom kvinnofridsområdet, öka kunskapen inom specifika områden som hedersrelaterat våld och förtryck samt våldsutövare.

Boendefrågan har varit prioriterad i RSS Jönköping och RSS Gävleborg. RSS Jönköping har tagit fram en länsgemensam överenskommelse för att underlätta byte av bostadsort över kommungränsen för våldsutsatta. RSS Gävleborg har också arbetat med samverkan kring boendelösningar mellan några av länets kommuner. Samarbetet syftar till att underlätta för personer/familjer på skyddat boende som behöver komma vidare till eget boende utanför hemkommunen. RSS i Uppsala har under 2020 gjort en kartläggning av hur socialtjänsten i Uppsala arbetar med skyddade boenden. RSS i Gävleborg har tagit fram en rutin för att säkerställa skolgång för barn i skyddat boende. Rutinen har tagit fram tillsammans med två kommuner och har spridits till samtliga kommuner i länet.

Medskick till SKR

I slutrapporteringen har RSS haft möjlighet att lämna medskick till SKR inför en fortsatt satsning inom kvinnofridsområdet. Här följer en sammanfattning av dessa medskick.

- **Bredare perspektiv:** En ny överenskommelse bör ha ett bredare perspektiv och även omfatta förskola, skola och socialtjänst samt förebyggande och tidiga insatser när det gäller barn och unga. Vidare bör elevhälsa och BUP habilitering inkluderas. RSS menar att kvinnofridssatsningen bör riggas så att stuprör undviks. RSS ser gärna ökad samverkan med andra sakområden och utvecklingsledare inom RSS.
- **Vara tydligare i uppdraget till regionerna kontra att vara mer öppna:** Det framkommer önskemål om en tydlig arbetsbeskrivning för utvecklingsledarna, och ett fortsatt nätverk. Några skriver att en ny satsning borde avgränsas mer. Någon annan skriver att det vore bra om det inom satsningen fanns olika delar som man kunde fokusera på, att det inte är alltför styrt utan att det finns utrymme att anpassa utifrån lokala behov.
- **Långsiktighet:** Långsiktigheten är nödvändig för att ge resultat. Det har tagit de här tre åren att få upp intresse för frågorna och bygga kunskap, och nu när de är förankrade gäller det att fortsätta att bygga och inte stanna av.
- **Stöd från SKR:** RSS framhåller att stödet från SKR har varit och är viktigt. Att SKR håller samman utvecklingsarbetet gör att kopplingen till RSS-strukturen blir tydlig och ger förutsättningar för ett långsiktigt hållbart arbete. Många menar vidare att SKR kan vara ett stöd för samverkan mellan socialtjänst, skola och hälso-och sjukvård. RSS ser även gärna en förlängning av det nationella stödet för systematisk uppföljning likande projekt SU-kvinnofrid.

RSS medskick till regeringen

Länsstyrelsens satsning på utvecklingsledare för våld i nära relationer är/blir permanent. Det behövs en liknande funktion på den kommunala och regionala nivån. Men regionala utvecklingsledare inom RSS kan länsstyrelsernas arbete få kraft och nå ut till verksamheterna som möter och arbetar med våldet.

Fortsatt arbete 2021

Det framkom ett antal förbättringsförslag från RSS som SKR har försökt att tillmötesgå under 2020 samt även i den nya kvinnofridssatsningen för 2021. Exempelvis har SKR strukturerat den gemensamma digitala plattformen.

SKR kommer i den nya kvinnofridssatsningen att verka för att uppdraget som regional utvecklingsledare blir tydligt från start i den mån det är möjligt. Detta eftersom det är viktigt att regionerna och kommunerna själva bör utforma sitt arbete utifrån rådande behov. SKR kommer i den nya kvinnofridssatsningen att försöka motverka ”stuprör” och bygga samverkan mellan SKR:s olika nätverk och sakområden.

RSS har även i årsrapporteringen till SKR för hela kvinnofridssatsningen framfört utmaningar och framgångsfaktorer som de upplevt i uppdraget som regional utvecklingsledare. Detta kommer SKR att ta med sig in i den nya kvinnofridssatsningen.

RSS kvinnofrid 2018-2020

Åren 2018–2020 hade de regionala samverkans- och stödstrukturerna, RSS, möjlighet att anställa regionala utvecklingsledare på kvinnofridsområdet. Syftet var att stödja kommunerna att utveckla kvinnofridsarbetet och stärka samverkan i länet. Den här förstärkningen av RSS var en del av SKR:s kvinnofridssatsning, som genomfördes efter överenskommelse med regeringen om att stärka jämställdhetsarbetet lokalt och regionalt 2018–2020. I den här rapporten redovisas resultatet av de regionala utvecklingsledarnas arbete.

Upplysningar om innehållet
Jenny Norén, Jenny.Noren@skr.se

© Sveriges Kommuner och Regioner, 2021
Text: Kerstin Wanhatalo
Produktion: SKR